

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפך (קידושין ל.)

מערכת: 073-249-0403
m@sdaf.co.il

לנ"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון
464-465

חולין דף נ"ח. יום שב"ק פרשת בלק - י"ב תמוז תשפ"ו

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת ברכה פרוש ע"ה
בת הרה"ח רבי פינחס אליעזר הכהן פקשר ז"ל
נלב"ע י"ב תמוז תשס"ו
ת נ צ ב

דף נ"ח - ע"א

ביצי טריפה לאמימר - לרב אחא בר יעקב: שאלו שהיו במעיה בשעה שנטרפה - אסורות כי העובר ירך אמו הוא, ונטרפו עמה. ואם טענה מכאן ואילך [שלשיטתם טריפה יולדת], מאחר שהיא וגם הזכר גורמים להם שיבואו - מותרים שזה וזה גורם מותר. ואם מתחממת מעצמה בארץ - אסורה, שאין כאן רק גורם אחד. **לרבינא:** שסובר שטריפה אינה יולדת, שונה מאמרו של אממר בביצי ספק טריפה, שאותם שהיו במעיה קודם שנטרפה, ממתנים עמם ואם חזרה וטענה - נודע שלא היתה טריפה ומותרת, ואם לא חזרה וטענה - אסורות.

ולד טריפה - לרבי אליעזר: לא יקרב על המזבח, **לרבי יהושע:** יקרב. **'לרב אחא בר יעקב'** נחלקו כשנטרפה ובסוף עיברה - **שלרבי אליעזר:** זה וזה גורם אסור וגם להדיוט, לרבי יהושע: מותר. ונחלקו לעניני גבוה להודיע כח רבי יהושע, משום שכן ההיתר עדיף. ושונים בביצת טריפה שהתחממה מהקרקע - שאסורה שאין כאן רק גורם אחד. **'לרבינא'** שטריפה אינה יולדת נחלקו אם עיברה ובסוף נטרפה - **'שלרבי אליעזר:** עובר ירך אמו הוא ואסור גם להדיוט, לרבי יהושע: עובר אינו ירך אמו. ונחלקו לעניני גבוה להודיע כח רבי יהושע להיתר. ושונים בביצת טריפה שטענה קודם שנטרפה - שאסורה משום שגופה היא.

'להלכה' סימן **'לטריפה בספק'** - בזכר - כל שחי י"ב חודש, בנקיבה - כל שאינה יולדת.

דף נ"ח - ע"ב

קישות שהתלעו במחוברת לקרקע - אסורה, שאחר שהתולעת הולכת בתוכה בזמן שמחוברת בקרקע, נקרא שורץ על הארץ.

תמרים שהתלעו - ולא ידוע אם התלע במחובר או תלוש, אם שהו בכד י"ב חודש - מותרים, שאם היה מתלע במחובר לא היה חי עד עכשיו, שכלל הוא כי בריה שאין לה עצם אינה מתקיימת י"ב חודש.

חיי זבוב: אינו חי שנה שלימה, והנקרא 'בקא' - אינו חי יום שלם.

בהמה עם חמש או שלש רגלים: ביד - הרי זה מום. בגרל - הוא גם טריפה, שכל יותר דומה לחסר.

בהמה עם שתי מעיים - היא טריפה שכל יתר כנטול דמי. ואם שופכות זו לזו - כשירה.

בהמה עם קנה בשר העובר מבית הכסוס להמסס - כשירה, משום שמצוי לעוד חיות. ואין להכשיר גם כשמצאו בה בשר העובר מבית הכסוס לרכס.

שני בני מעיים שיוצאים מהבהמה כאחד: אם יוצאים בשני מקומות זה בראש הקיבה וזה באמצע - טריפה. **בעוף -** כשירה. אם סמוכים זה לזה ומתחברים עד כאצבע כשירה גם בבהמה - י"א: רק אם מתחברים יחד, וי"א: גם אם לא מתחברים יחד, ורק שמתחברים סמוך לנקב הרעי כדי שיצא הרעי ממקום אחד.

רבי יהודה שפוסל עוף שניטל הנוצה שלה כדין ניטל העור בבהמה - לרבי יוחנן: סובר כרבי ישמעאל שהנוצה מצטרפת לפגל חטאת העוף, שאם מלקה כדי לאכול כזית חוץ לזמנו מהנוצה ועור ובשר - פיגול. **לרבי:** יש לומר שלא אמר רבי יהודה רק לענין טריפה משום שאין מה שיגן עליה, ולא אמר רבי ישמעאל רק לענין פיגול שראוי לאכילה, אבל לענין טריפה אינו סובר שמגין עליה.

חולין דף נ"ט. יום א' פרשת פינחס - י"ג תמוז תשפ"ו

יום זה הוקדש

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת ציפא סג"ל ע"ה	לעילוי נשמת האשה החשובה מרת אסתר חנה וגשאל ע"ה
בת ר' חיים הכהן הנ"מ שינא ניטל	בת הרה"ח משה ז"ל
נלב"ע י"ב תמוז תשפ"א	נלב"ע כ"ה סיון תשפ"ו

דף נ"ט - ע"א

משנה: אוחות הדם, מעושת, מצוננת, שאכלה - הרדופני (סם המוות לבהמה) // **שורש עשב מיר מאד/ פלפלים/ צואת תרנגולים, או ששתה מים מגולים,** כשירה ומותרת **אכלה סם המוות של אדם, או שהכיש נחש, או שנשכה כלב שוטה -** מותרת משום טריפה, ואסורה משום סכנת נפשות.

אכלה עלי חלתית - כשירה. גרגרי חלתית - טריפה, שנוקב את המעיים.

מיני מאכל שמזיק לאדם:

האוכל משקל שלושה קליי חלתית קודם אכילה - נפשט עורו. העיד רבי אבהו בעצמו שאכל קלח אחד, ואם לא היה יושב במים לקרר עצמו היה נפשט עורו, וקיים בעצמו 'החכמה תחיה בעליה'.

האוכל 16 ביצים וגם 4 אגוזים, וגם 7 גרעיני צלף, ושותה רביעית דבש, בתקופת תמוז קודם אכילה - נעקר עיקר חיבור לבו.

צבי שנפסקו רגליו - בדיק רב בצומת הגידים והכשיר, והצריך שמואל לבדוק אם לא נשכו נחש, והציע להכניסו בתנור, ואכן נפל ממנו חתיכות משום הארס שהיה בו. קרא שמואל על רב

'לא יאונה לצדיק כל און'. ורב קרא על שמואל 'כל רז לא אנס לך'.

משנה: סימני טהרה בעוף: לא נאמר בתורה, אבל אמרו חכמים - כל עוף הדורס טמא, כל שיש לו אצבע יתירה, וזפק, וקורקבו נקלף - טהור. **לרבי אלעזר ב"ר צדוק:** כל עוף החולק את רגליו טמא.

סימני טהרה בחגבים: 1, 4 רגלים. 2, 4 כנפים 3 קרצולים. 4 כנפיו חופים רובו, **רבי יוסי:** מוסיף ושמו חגב.

סימני טהרה בדגים: כל שיש לו סנפיר - הפורח בהם, וקשקשת - הקבועים בו. **לרבי יהודה:** שני קשקשין וסנפיר אחד.

סימני בהמה וחיה נאמרו בתורה: 1 מפרסת פרסה 2 מעלה גרה.

אמר רב חסדא:

מצא בהמה שפרסותיה חתוכות - בודק בפיה אם אין לה שיניים למעלה בידוע שטהורה, ובלבד שיכיר שאינו בן גמל, אבל אינו צריך לחשוש שיש עוד מין כזה - שנאמר 'ואת הגמל כי מעלה גרה הוא', שליט בעולמו יודע שאין דבר מעלה גרה וטמא אלא גמל לכן פירטו הכתוב.

מצא בהמה שפיה חתוך - אם פרסותיה סדוקות בידוע שטהורה, ובלבד שיכיר שאינו חזיר, אבל אינו צריך לחשוש שיש עוד מין כזה - שנאמר 'ואת החזיר כי מפרס פרסה הוא', שליט בעולמו יודע שאין דבר שמפרס פרסה וטמא רק חזיר לפיכך פרטו הכתוב.

מצא בהמה שפיה חתוך ופרסותיה חתוכות - בודק בבשרה בכנפי העוקץ, אם מהלך שתי וערב בידוע שהיא טהורה, ובלבד שיכיר שאינו ערוו, ומקובל שאין עוד מין כזה.

דף נ"ט - ע"ב

סימני חיה להיתר חלבה: כל שיש לה קרניים וטלפים, **לרבי דוסא:** יש לה קרניים אי אתה צריך לחזור על טלפים, יש לה טלפים צריך אתה לחזור על קרניים. ורק בקרניים מפוצלות (שאינן שום בהמה שיש לה כאלו), אבל אם אינן מפוצלות - דווקא כרוכות חדרות וחרוקות ובאופן שהחרצים סמוכים ומובלעים זה בזה. (שקרי השור - אינם כרוכות, ושל עז - אינם כרוכות וחרוקות).

עז כרכוז - קרניו חדרות וחרוקות, הסתפקו חכמים האם מחמת כן סימן שהוא חיה, או שמא כיון ששמו 'עז' הוא בהמה. ומעשה ששחטו והוציאו ממנו מלא סל חלב - ואסרו רב אחאי משום שהוא בהמה, ורב שמואל בריה דרבי אבהו אכל ממנו וקרא על עצמו 'מפרי פי איש תשבע בטנו'. ושלחו מארץ ישראל לבלב: הלכה כשמואל בריה דרבי אבהו שחלב עז כרכוז מותר, אך הזהירו ברבינו אחאי שמאיר עיני גולה הוא (ולכן לא יתירו בפניו, אלא ידונו עמו עד שיסכים להיתר).

'קריש' - אף על פי שאין לה אלא קרן אחת חיה טהורה היא. והוא צבי דבי עילאי, וארכו ט"ז אמות.

'טגריס' - ארי דבי עילאי, ויש תשע אמות בין אזנו לאזנו השני.

אמר קיסר לרבי יהושע בן חנניא:

א. אלוקים נמשל לאריה - 'אריה שאג מי לא יירא', והלא פרש הורג אריה? השיב: נמשל לארי דבי עילאי. רצה לראותו, ביקש רבי יהושע רחמים ונעקר ממקומו, כשהיה רחוק 400 פרסה נהם קול והפילו כל הגנשים ונפל חומת רומי, כשהיה רחוק 300 פרסה נהם ונפל כל שיני האנשים ונפל הקיסר מהכסא לארץ, ביקשו שיחזירו למקומו, והתפלל וחזר.

ב. ביקש קיסר לראות את האלוקים, והשיב: אי אפשר, וכשהתעקש העמידו בתקופת תמוז ואמר לו להביט בשמש, והשיב שאינו יכול, אמר לו: אם באחד ממשמשי השם יתברך אינך יכול להביט - שכיה לא כל שכן?

ג. ביקש קיסר ברצוני להכין סעודה לאלוקים. השיב: אינך יכול שמרובים צבאותיו. התעקש שרוצה להכין. אמר לו: צא והכן בשפת נהר רבינא. טרח 6 חודשי קיץ. כשסיים באה רוח ואספה כל הסעודה. טרח 6 חודשי חורף, כשסיים בא מטר והטביע הכל. שאל מה זאת? השיב: הרוח והמטר הם משרתיו לניקיון, ואכלו כל הסעודה. אמר הקיסר: אם כך באמת איני יכול להכין.

ד. אמרה לו בת קיסר: אלוקים נגר הוא, שנאמר 'המקרה במים עליותיו', אמור לו שיכין לי פלך. התפלל ונהפכה למצורעת, ומנהגם היה להושיב המצורעים בשוק רומי וליתן להם פלך לסתור הפקיעות, כדי שיראו אנשים ויבקשו עליהם רחמים. יום אחד עבר שם רבי יהושע ושאל אותה: יפה הפלך שנתן לו אלוקי? אמרה לו: אמור לו שיטול מה שנתן לי. השיב לה: אלוקיננו נותן ואינו נוטל.

חולין דף ס'. יום ב' פרשת פינחס - י"ד תמוז תשפ"ו

יום זה הוקדש בסיכומי דף היומי - מחודדים

לעילוי נשמת הרה"ח ר' אליהו קרעפל ז"ל

בן ברוך הנ"מ מאריא

נלב"ע בלי זשי"ד תמוז תשפ"א

הנוצה ע"י כולל אור אליהו

ת נ צ ב

דף ס' - ע"א

אמר רב יהודה:

שור - דרכו להיות כרס רחבה, ופרסות רחבות, ראשו גדול וזנבו ארוך. וחילוף הדברים בחמור. ונפקא מינה למקח וממכר.

שור שהקריב אדם הראשון - היה לו קרן אחת במצחו, שנאמר 'ותיטב לה' משור פר מקרן מפריס' - ונאמר 'מקרן' שזה קרן אחת.

קרניו קודמות לפרסותיו - שנאמר 'מקרן' ואח"כ 'מפריס'.

מעשה בראשית:

אמר רבי יהושע בן לוי: שכל מעשה בראשית נבראו בקומתם בדעתם ובצביונם - שנאמר 'ויכולו השמים והארץ וכל צבאם', אל תקרא 'צבאם' רק 'צביונם'.

דרש רבי חנינא בר פפא: בשעה שאמר השם יתברך באילנות 'למינהו', אמרו דשאים: אם רצונו לערבוביה ליגמא אמר 'למינהו'? ועוד ק"ו ומה אילנות שאין דרכם לצאת בערבוביה אמר 'למינהו' אנו על אחת כמה וכמה? מיד כל אחד ואחד יצא למינו, פתח שר העולם ואמר: 'יהי כבוד ה' לעולם שימח ה' במעשיו'. **איבעינא:** הריכיב שני דשאים זה על גב זה - האם כיון שלא נאמר בהם 'למינהו' אינו חייב, או שמא כיון שהסכים עמהם לצאת למיניהם הרי זה כנכתב 'למינהו'. ונשאר בתיקו.

דף ס' - ע"ב

הקשה רבי שמעון בן פזי: נאמר 'ויעש אלוקים את שני המאורות הגדולים, ומאידך נאמר 'את המאור הגדול ואת המאור הקטן' - אמרה ירח לפני השם יתברך: ריבונו של עולם, אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד? אמר לה: לכי ומעטי את עצמך. אמרה: ריבונו של עולם, הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון אמעית את עצמי. אמר לה: לכי ומושול ביום ובלילה. אמרה: ביום אין זה גדולה כנר בצהריים. אמר לה: ימנו כך ישראל ימים ושנים. השיבה: גם בשמש מונים התקופות כנאמר 'והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים'. אמר לה: יקראו הצדיקים בשמך - יעקב הקטן שמואל הקטן דוד הקטן. ראה שאין דעתה מתיישבת, אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח - ולכן נשתנה שעיר של ראש חדש שנאמר בו 'לה' - שעיר זה יהא כפרה עלי שמיעטתי את הירח.

אמר בר אסי: נאמר ביום שלישי לבריאה: 'ותוצא הארץ דשא', ונאמר ביום שיש: 'וכול שיח השדה טרם יהיה בארץ' - יצאו דשאים ועמדו עד פתח קרקע, עד שבא אדם הראשון וביקש עליהם רחמים וירדו גשמים וצמחו, ללמדך שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפילת הצדיקים. רב נחמן בר פפא דזע יגיתו ולא צמחה, התפלל וירדו גשמים וצמח, אמר זה כדברי רב אסי.

'שסועה' האמורה בתורה - היא בריה בפני עצמה שיש לה שני גבין ושני שדראות, וכי משה רבינו קניג 'צד חיות' - תורגם לבקשת רב חסדא (אם בליסטר' יורה בקשת - תורגם לבקשת רב חסדא) היה? מכאן תשובה לאומר אין תורה מהשמים.

נאמר 'חמשת סרני פלשתים' ומפרט הכתוב ששה 'העזתי והאשדודי האשקלוני הגתי והעקרוני והעוים' - **לרבי יונתן** החשובים היו חמשה הראשונים. **לברייתא ורב:** 'עוים' אינם מפלשתיים רק באו מתימן, ונקרא כך: א. שהתקלקל מקומם ונחרב. ב. שאילו להרבה אלהות. ג. שכל הרואה אותם אחוזת רתת משום שיש לכל אחד מהם 16 שורות שניינים.

הרבה מקראות שראוי להישרף והם גופי תורה:

א. נאמר 'והעוים היושבים בחצירים עד עזה כפתורים היוצאים מכפתור השמידום וישבו תחתם' - אינו מיותר, שהרי השביע אבימלך לאברהם 'אם תשקור לי ולגני ולנכדי' וממילא לא יכלו בני ישראל לכבש את העוים שבהם פלישתים, ולכן אמר השם יתברך: 'יבוא כפתורים ויוציאו העוים ויבואו ישראל ויוציאו את הכפתורים'.

ב. נאמר 'כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי היא והוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו' וגו' - שהרי נאמר 'אל תצר את מואב' לכן אמר השם יתברך: 'יבוא סיחון ויוציא ממואב ויבואו ישראל ויוציאו מסיחון, וזה שאמר רב פפא: עמון ומואב טיהרו בסיחון.

ג. נאמר 'צדיגנים יקראו להחמון שריון והאמורי יקראו לו שניר' - שניר ושריון מהרי ארץ ישראל, מלמד שכל אחד ואחד מאומות העולם הלך ובעה לו כרך גדול לעצמו והעלה לו על שם הרי ארץ ישראל, ללמדך שאפילו הרי ארץ ישראל חביבים לאומות העולם.

ד. נאמר 'זאת העם העביר אותו לערים' - עשה כן יוסף כדי שלא יקראו לאחיז גולים בני גולים.

חולין דף ס"א. יום ג' פרשת פינחס - ט"ו תמוז תשפ"ו

יום זה הוקדש לכבוד הילולת האור החיים הקדוש זיע"א

ליכות ר' יצחק מיתתיהו בן פריידא לאה להיפקד בדבר ישועה ורחמים

דף ס"א - ע"א

סימני טהרה בעוף:

נאמר בתורה שהנשר הוא מעופות טמאים, ונאמר שתורים הם טהורים, ולומדים מכך סימני טומאה: א. אין לו אצבע תעירה. **ב.** אין לו זפק, **ג.** אין קורקבנו נקלף. **ד.** דורס ואוכל. שהרי לנשר יש סימנים האלו, ואין לתורים. ולכן כל שיש לו כל הסימנים האלו טמא וכל שאין לו טהור (והם עופות ממין נשר, שהרי נמנו עוד כ"ג עופות טמאים ואין להם כל הסימנים). ומה ששנינו שסימני עופות לא נאמרו בתורה - היינו שלא נאמר הפירוש מדברי תורה רק מדברי סופרים.

עוף שאין לו שום סימן טהרה - טמא, שבוודאי הוא מין נשר. **עוף שיש לו סימן טהרה אחד או יותר** - אם ידוע שאינו מכ"ג עופות טמאים שנמנו מלבד נשר - טהור, שלומדים מכך שכתבה תורה 'נשר' שדווקא זה שאין לו שום סימן טמא. ואין ללמוד מהנאמר 'תורים' שדווקא עוף שיש לו כל ד' סימני טהרה טהור - שאם כן מדוע נמנו כ"ג עופות טמאים.

דף ס"א - ע"ב

סימני הטומאה בכ"ד עופות שנמנו: לנשר ומינו - יש לו 4 סימני טומאה. 20 מהעופות - יש להם 3 סימני טהרה וסימן טומאה אחד. לעורב - 2 סימני טומאה (מתוך 3 שיש לרוב העופות) וגם 2 סימני טהרה/ ואין ללמוד מעורב שכל שיש לו שתי סימני טומאה טמא - שאם כך מדוע נמנו פרס ועזניה שיש להם ג' סימני טומאה ורק סימן טהרה אחד. לפרס ועזניה - יש לכל אחד סימן טהרה וגם 3 סימני טומאה/ ואין ללמוד מפרס ועזניה שכל שיש לו ג' סימני טומאה טמא - שאם כך מדוע נכתב נשר. אבל לולי כן היינו לומדים מהם שאין זה שני כתובים הבאים כאחד שאינם מלמדים - שקבלה בידינו שכל אחד יש לו 3 סימנים אחרים. ולאחד מהם יש אחד מתוך 3 מסימני הטהרה שיש לעוד 20, ולשני יש סימן טהרה חדש שאין לשאר 20, ולכן אין שני כתובים לסימן זה.

מה שנכתבו 'תורים' בתורה לא כדי להתיר באכילה - אלא להכשירם לקרבן.

חולין דף ס"ב. יום ד' פרשת פינחס - ט"ז תמוז תשפ"ו

דף ס"ב - ע"א

עוף האב בשני סימני טהרה - אם מכיר עורב ובני מינו וזה אינו מהם - טהור, שאין עוד עוף טמא כזה מלבד מאלו. **עוף האב בסימן אחד של טהרה - לרב נחמן:** אם בקי בפרס ועזניה ובשמותיהם טהור, שאין עוד עוף טמא בסימן אחד רק הם. אם אינו בקי - טמא. **לאמימר:** עוף האב בסימן אחד ואינו דורס - טהור, אף שאינו בקי בפרס ועזניה אין לחשוש להם כיון שאינם מצויים ביישוב.

'עורב' - זה עורב, 'למינו' - לרבי אליעזר: דוזזיר. אמרו חכמים: הלא אוכלים אותו אנשי כפר תמרתא שביהודה מפני שיש לו זפק. השיב: גם הם עתידים ליתן הדין. ויש גורסים שפירש רבי אליעזר - סוגיית לבנה. אמרו חכמים: והלא אוכלים אותו אנשי גליל העליון מפני שקורקבנו נקלף. השיב: גם הם עתידים ליתן הדין.

עוף המסרט (סוגיית לבנה) לטהרת מצורע - לרבי אליעזר: שהיא טמאה פסולה לטהרת

מצורע, **לחכמים:** היא ציפור וכשרה לטהרת מצורע. **'לאמימר'** בזו שכריסה לבנה - כשירה לכולם. ונחלקו בכריסה ירוקה, ומה שקראו 'לבנה' הוא לעומת זו שדרה בבתים שכריסה שחור. 'הלכה' כרבי אליעזר שהיא טמאה. **'למר זוטרא בשם אמימר'** בכריסה ירוקה - טמאה לכולם, ונחלקו בכריסה לבנה, 'הלכה' כחכמים שהיא כשרה.

דף ס"ב - ע"ב

אמר רבי יהודה:

מיני יונה לקרבן - הנקרא 'תסיל' - פסול להקרבה משום תורים וכשירה משום בני יונה, וכשירה רק בקטנותה. הנקרא 'דאציפ' וגם 'תורים של רחבה' - כשרים משום תורים ופסולים משום בני יונה, וכשרים רק בגדלותם. **שתיית העופות ממי חטאת** - כל העופות פסול אותם, חוץ מהיונה מפני שמוצתה ואינה מקיאה, אבל תסיל אף על פי שהיא מין יונה פוסלת משום שמוצתה ומקיאה.

מין תורים 'צוצייני' - כשרים למזבח, והם תורים של רחבה. ואף על פי שיש להם שם לוי ושונינו 'אזוב' - ולא אזוב יון/ כוחיל/ רומי/ מדברי/ ולא שיש לו שם לוי - **לאבני:** כל שנשתנה שמו קודם מתן תורה והקפידה עליו תורה ויש לו שם לוי - פסול, ותורים צוצייני לא נשתנה שמו קודם מתן תורה. **לרבא:** במקומם נקראים תורים סוים.

חגבים: הנמצאים ע"ע עשב - מותרות. והנמצא בכרוב - אסורות, ולוקים על אכילתם משום שרץ העוף.

עופות לאכילה: הנקרא צרדא - כשר. ברדא - אסור, וסימנך 'בר מיניה'. מרדא - ספק.

שמונה עופות ספיקות שהקורקבן נקלף רק בסכין - א. חובא. ב. חוגא. ג. סוגא. ד. והרנוגא, ה. תושלש. ו. מרדא. ז. וזה תרנגול דאגמא. ח. כוחילנא, ח. בר נפחא. ואף על פי שגם עופות טהורים לפעמים אין הקורקבן נקלף עד שיתרצה וכמעשה בבית מר שמואל שנתנו בשמש ונקלף - בטהורים לבסוף נקלף ביד בלי סכין.

תרנגול אגם - אסור, **תרנגולת אגם - לרב פפא:** מותרת, וסימנך 'עמוני ולא עמונית'. **למירמר:** גם היא אסורה משום שראו שהיא דורסת ואוכלת, וזו היא 'גירותא' שהוזכר בין הטמאים.

מיני עוף שדומה בשם: 1 הנקרא 'שבור אנדרפטא' - מותר, פירוז אנדרפטא - אסור, 'סימן' פירוז הרשע (שהיה בימימהם). 2 הנקרא 'בונאי' - מותר, 'פרוא' - אסור, 'סימן' פרואה המכשף. 3 הנקרא 'מרד' העומד ואוכל - מותר, המשתחוה - ואוכל אסור, 'סימן' 'לא תשתחוה לאל אחר'. 4 הנקרא 'שתיא חמרא' (שוותה יין) - אסור, 'סימן' שתויי יין פסולים לעבודה. 5 הנקרא 'מזוגא חמרא' (מזוג יין) - אסור, 'בת מזוגא חמרא' - מותר, 'סימן' יפה כח הבן מוכח האב.

חולין דף ס"ג. יום ה' פרשת פינחס - צום י"ז תמוז תשפ"ו

דף ס"ג - ע"א

עוף 'שקטינא' יש בו ג' מינים: א. מין ששוקי ארוכות והוא אדום - מותר, 'סימן' מורזמא (עוף הידוע ככשר ודומה לו). ב. מין שרגליו קצרות וגופו אדום - אסור, 'סימן' כהן נגוס פסול לעבודה. ג. מין ששוקי ארוכות וגופו ירוק - אסור, 'סימן' [עוף שנפל לאש ונעשו מעין] ירוקים פסולים.

רבי יוחנן ראה 'שלך' אמר: 'משפטך תהום רבה', **ראה נבלה אמר:** 'צדקת כהררי אל' (שיש לה מזונות כחיה גדולה, שעושה עמה צדקה שמוזמן לה מזון בכל זמן ואילו בשלך נוהג בה מידת משפט).

עופות 'לקני' וגם 'בטני' - מותרים. **'שקנאי' וגם 'בטנאי'** - במקום שלא שכח פרס ועזניה ואין לחשוש שאילו הם (שיש להם סימן אחד לטהרה כמותם) נהגו לאכול ומותרים, ובמקום ששכח פרס ועזניה נהגו שלא לאכול ואסורים. **'קואי' וגם 'קקואי'** - אסורים. **'קקואתא'** - מותר, אבל בארץ ישראל סברו שאסור והלקו את האוכלו, וקוראים לו 'תחזותא'.

נאמר בתורה בעופות הטמאים:

'שלך' - זה השולה דגים מהים.

'דוכיפת' - שחודו כפות, והוא הביא שמיר לבית המקדש.

'בתנשומת' - היא 'באות' שבעופות, ונקרא קיפוף, וזה האמור בין שמונה שרצים היא 'באות' שבשרצים, ונקראת קורפדאי, שהרי אחת מ"ג מדות שהתורה נדרשת בהם היא: 'דבר הלמד מעניינו', ולכן מפרשים בכל מקום לפי עניינו.

'קאת' - זה הקוק.

'רחם' - זו שרקק, ונקרא רחם מפני שכיון שבא באו רחמים לעולם (גשמים), והוא כשעומד על איזה דבר ושורק (שרקק). ומקובל שאם ישב על הארץ וישרוק יבוא משיח, שנאמר 'אשרקה להם ואקבצם', ומה שהיה מעשה שישב ושרק ונפלה עליו אבן גלל וריצץ מוחו - שקרן היה.

'עורב' - זה עורב שחור, כנאמר 'קווצותיו תלתלים שחורות כעורב'. **'את כל העורב'** - להביא עורב העמקי, שהוא לבן כנאמר 'מוראחו עמוק מן העור' כמראה חמה העמוקה מהצל. **'למינו'** - להביא עורב האב בראשי יונים, כלומר שראשו דומה לראש של יונה.

'הנץ' - זה הנץ.

'למינהו' - להביא בר חיריא, שהוא שוריינא.

'החסידה' - זו דיה לבנה, ונקראת כך מפני שעושה חסידות עם חברותיה.

'האנפה' - זו דיה רגזנית, ונקראת כך מפני שמאנפת על חברותיה.

דף ס"ג - ע"ב

מניני עופות טמאים: **לרב:** נמנו בתורה 24 עופות טמאים, בספר ויקרא נאמר 20, ובארבע מהם נאמר 'למינה' 'למינה' 'למינה' 'למינה' להוסיף עוד עוף, הרי 24. והנאמר בחומש ויקרא 'דאה' היא 'דאה' הנאמר במשנה תורה (דברים), שאם בא הכתוב במשנה תורה להוסיף מדוע נשמט דאה. וכן 'איה' הנאמר בשניהם היא אותה 'דיה' הנאמר במשנה תורה, שאם בא להוסיף מדוע בחומש ויקרא נאמר 'למינה' באיה ובמשנה תורה נאמר בדיה, וחזרה תורה על שני השמות (איה ודיה) כדי שלא תיתן פתחון פה לבעל דין לחלוק, שלא תקרא איה והוא קורא דיה, אתה דיה והוא איה. **בחומש דברים:** נשנה בהמות טמאות - כדי להוסיף 'השסועה', נשנה העופות - מפני 'הראה', אך בהמות צריך להוסיף ובעופות הוא רק לפרש כנ"ל. **לרב אבהו:** נאמרו רק 23 עופות טמאים שאמר 'דאה' - זו איה, ונקראת כך מפני שרואה ביותר, כנאמר 'נתבל לא ידעו עיט ולא שזפתו עין', ועומדת בבבל ורואה נבילה בארץ ישראל, ובהכרח שלדבריו 'דאה' וגם 'דאה' וגם 'דיה' אחת היא, שהרי ספר דברים בא להוסיף.

מין איה - 'לאיסי בן יהודה' יש 100 עופות טמאים במזרח, וכולם ממין איה הם. **מיני דגים טמאים:** 700. **מיני חגבים טמאים** - יש 800. **מיני עופות טמאים** - יש 24, **עופות טהורים** - אין מספר.

לעולם ישנה אדם לתלמיד דרך קצרה: שגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם בבהמות טמאות מרובה מהטהורות - לכך מנה הכתוב הטהורות, וגלוי וידוע לפניו שבעופות טהורים מרובים מהטמאים - לכן מנה הטהורות.

עוף טהור נאכל במסורת, ונאמן הצייד לומר עוף זה טהור מסר לי רבי הצייד, והוא באופן שהיה הרב בקי בהם ובשמותיהם (וכן מוכח שהכוונה לרב צייד ולא לרב בתורה).

חולין דף ס"ד. יום ו' פרשת פינחס - י"ח תמוז תשפ"ו

דף ס"ד - ע"א

סימני עוברי דגים - כסימני ביצים.

אלו הם סימני ביצים: א. שראשה אחר כך וראשה אחד חד - טהורה. שני ראשיה כד או שני

לתרומות והנצחות 'נדרים פלוס' ע"ש מחודדים

ראשיה חד - טמאה. ב. חלבון מבחוץ וחלמון מבפנים - טהורה, להיפך - טמאה, חלמון וחלבון מעורבים - ביצת השרץ. וכל הסימנים מדברנן, שאם היו מדאורייתא היה אפשר לפשוט על ידי הביצים שמונת הספיקות, ומועיל סימנים אלו כדי לקנות מגוי כדלהלן.

לוקחים ביצים מגוי בכל מקום - ואין חוששים משום נבילות ומושם טריפות, ודווקא באומר של עוף פלוגי טהור, ואין די שיאמר 'של עוף טהור' - שיכול להשתמש כיון שאי אפשר לברר. ודווקא שיש לה שני סימני טהרה, אבל אם יש לה סימני טומאה בוודאי טמאה ואין לסמוך עליו. ובסתם אין לסמוך על הסימנים - שביצי עורב דומים לביצי יונה בסימני טהרה.

ביצת טריפה - אין מוכרים לגוי רק בטרופה בקערה, לכן אין לוקחים מגוי ביצים הטרופות בקערה.

ביצה שהחלבון וחלמון מעורבים זה בזה - בידוע שהיא ביצת שרץ, שאם נוצר השרץ בתוכה ואכלה לוקה משום 'שרץ השורץ על הארץ', אבל אינה מטמאה בעדשה כשרץ - שמה היא של נחש, ואף על פי שטהורה גם אסורה באכילה, שדרשו מהנאמר 'כל השרץ השורץ על הארץ' - לרבות אפרוחים שלא נפתחו עיניהם - הוא רק אסמכתא ואסור מדברנן.

דף ס"ד - ע"ב

ביצים טהורות שהתבשלו ביחד עם טמאות - מותרות, שהם כמים.

ביצים מוזרות - נפש יפה תאכלם.

נמצא בביצה קורט דם: אם נמצא על קשר שלה בחלבון - זורק הדם ואוכל השאר, נמצא בשאר הביצה - אסורה, שנתפשט הקלקול בכולה. (ואחד שנה בפני אביי ורבי תיסקו אביי).

נאמר בעופות הטמאים 'זאת בת היענה' - ללמוד על איסור ביצה טמאה (שהרי אין היענה יולדת בת אלא ביצים). ואמנם לפעמים נקרא עוף זה בשם 'בת יענה' כנאמר 'תכבדני חית השדה תנים ובנות יענה' ואין ביצה בת אמירת שירה, ולפעמים נקרא 'יענה' כנאמר 'בת עמי לאכזר כיענים במדבר' - אבל כאן הכוונה לביצה שהרי הסופר מחלק אותם בכתיבה לשתי תיבות ובשתי שורות, (מה שאין כן הנאמר 'כדר לעומר' שם אחד הוא - שאף על פי שמחלקם הסופר לשתי תיבות אבל לא בשתי שורות).

חולין דף ס"ה. יום שב"ק פרשת פינחס - י"ט תמוז תשפ"ו

דף ס"ה - ע"א

סימני עופות:

לרבן גמליאל: עוף הדורס ואוכל - בידוע שהוא טמא. יש לו אצבע יתירה וזפק וקורקבנו נקלף - בידוע שהוא טהור.

לרבי אלעזר בר צדוק: מותחים חוט של משיחה ומעמידים עליו העוף, אם חולק רגליו שתיים לכאן ושתיים לכאן - טמא, שלש לכאן ואחת לכאן - טהור.

לרבי שמעון בן אלעזר: כל עוף הקולט מהאוויר ואוכל - טמא (וציפור טהורה - שקולטת מהאוויר אבל אינה אוכלת עד שמניחה על הארץ).

לאחרים: שכן עם טמאים - טמא, עם טהורים - טהור, ואין הכרח שסוברים כרבי אלעזר שאמר: לא לחינם הלך דודאי אצל עורב אלא מפני שהוא מינו, אלא אפשר שכוונתם 'שכן נודמה', אבל דודאי טהור הוא כיון שאינו אלא שכן ולא נדמה.

מסימני חגב טהור שכנפיו חופים רובו - י"א: רוב אורכו, וי"א: רוב קיפיו, אמר רב פפא: לכן צריך גם רוב ארכו וגם רוב הקיפו.

חגב שאין לו עכשיו קרצולים ועתיד להיות לאחר זמן - כגון הזחל (אסקרין) מותר. שהרי הכתיב הוא 'אשר לא כרעים' והקרי הוא 'לו'.

דף ס"ה - ע"ב

דרשת חז"ל בחגבים טהורים האמורים בתורה:

א. לברייתא ראשונה (תנא דבי רבי): 'ארבה' - זה גובאי, 'סלעם' - זה רשון, 'חרגול' - זה ניפול, 'חגב' - זה גדיאן. 'למינו' 'למינהו' 'למינהו' 'למינהו' - לרבות ציפורת כרמים, יוחנא ירושלמית, הערצובאי, הרזבנית (שדורש 'למינו' פרט ולא כלל).

ב. לתנא דבי רבי ישמעאל: 'אשר לו כרעים' - כלל, 'ארבה' 'סלעם' 'חרגול' 'חגב' - פרט, 'למינהו' - חזר וכלל, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט. ולכן: אם היה נאמר רק הפרט 'ארבה' שהוא 'גובאי' - היינו לומדים רק הדומה לפרט בחמישה סימנים, ארבע שבמשנה, וגם אין לו גבחת, (כמו ציפורת כרמים), לכן נגבת הפרט 'סלעם' שהוא 'ניפול' - אבל היינו אומרים רק מי שיש לו סימן חמישי - שאין לו זנב, (וכמו אושכף ויוחנא ירושלמית), לכן נגבת הפרט 'חרגול' שהוא 'רשון' - אבל היינו אומרים רק מי שיש לו סימן חמישי - שאין ראשו ארוך, (כמו הכרספת והשחלנית וערצובאי, או שזה אותו דבר), אמנם 'סלעם' מיותר, שאפשר ללמוד אותו מהנאמר 'ארבה' וגם 'חרגול' שאם נקשה מה לארבה שאין לו גבחת - הרי חרגול יש לו גבחת וטהור, ואם נקשה מה לחרגול שיש לו זנב - הרי ארבה אין לו זנב וטהור, ואם אין לו 'סלעם' וגופו נגבה ענין לראשו ארוך, ולכן תרבה כל ענין לו סימנים אלו: שיש לו ד' רגלים וארבע כנפיים וקרצולים וכנפיו חופים רובו.

צ'רצור - כדי שלא ירבה להיתר גם אותו שיש לו סימנים אלו, לכן נאמר כלל ופרט מיותרים: פרט - 'חגב' ללמוד שצריך שיהא שמו 'חגב', ושלא נטעה לומר שמספיק בזה (יבאר להלן דף ס"ו - ע"א) ואין צריך לכל הסימנים - לכן נאמר הכלל 'למינהו' - עד שיהא בו כל הסימנים האלו.

חולין דף ס"ו. יום א' מטות, מסעי - כ' תמוז תשפ"ו

דף ס"ו - ע"א

חגב שראשו ארוך - **לתנא דבי רב**: דורשים מהנאמר 'אשר לו כרעים' - כלל, 'ארבה' 'סלעם' 'חרגול' 'חגב' 'למינהו' - פרט, כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט, רב מינו שדומה לו משני צדדים, ולכן חגב שראשו ארוך טמא הוא. **לתנא דבי רבי ישמעאל**: דורשים מהנאמר 'אשר לו כרעים' - כלל, 'ארבה' 'סלעם' 'חרגול' 'חגב' - פרט, 'למינהו' - חזר וכלל, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, ומרבים כל שדומה גם בצד אחד, ולכן היה אפשר ללמוד 'סלעם' - שדורשים באופן זה כלל ופרט וכלל, וזה מקור לכל מקום שאמרנו שתנא דבי רבי ישמעאל דורש כעין זה.

כלל ופרט וכלל שאין דומים זו לזו - כמו כאן במיני חגבים שהכלל הראשון כולל כל 'אשר לו כרעים', והכלל השני היינו כל שהוא מינו - בארבע הסימנים, סובר תנא דבי רבי ישמעאל שדורשים באופן זה כלל ופרט וכלל, וזה מקור לכל מקום שאמרנו שתנא דבי רבי ישמעאל דורש כעין זה.

מה שהוצרך 'למינהו' ללמוד שרק מי שיש לו ארבע סימנים ולא די בסימן אחד (לעיל ס"ה): " שאף שנאמר ארבה וחרגול, מאחר שהנאמר 'סלעם' מיותר לרבות גם מי שראשו ארוך היינו לרבות כל מי שיש לו סימן אחד בלבד.

פירוש המינים שבתורה כל אחד לפי מקומו - **תנא דבי רב**: פירש 'סלעם' - רשון, 'חרגול' - ניפול, **תנא דבי רבי ישמעאל**: פירש 'סלעם' - ניפול, 'חרגול' - רשון.

דף ס"ו - ע"ב

דג שאין לו עכשיו סנפיר וקשקשת ויהא לו לאחר זמן - (כמו הסולתנית והעפאן) מותר. **דג שיש לו עכשיו ועתיד להשירן כשעולה מהמים** - (כמו אקונס ואפונס כספתיאס ואכספטיאס ואטונס) מותר.

כל שיש לו קשקשת - יש לו סנפיר וטהור, **יש לו סנפיר ואין לו קשקשת** והוא טמא. ולכן היה די לכתוב בתורה רק קשקשת ולא היינו טועים שהכוונה לסנפיר שנאמר 'ושיריון קשקשים הוא לבוש', ונכתב גם סנפיר משום 'גדיל תורה ויאדיר'.

נאמר בתורה שדג עם סנפיר וקשקשת מותר באכילה, וגם נאמר שמי שאין לו אסור באכילה, הגם שיש ללמוד זה מזה " נאמר כדי לחייב באכילת דג טמא בעשה ובלא תעשה.

נאמר 'את זה תאכלו ומבכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים' - 'במים' - כלל, 'במים' ובנחלים' - פרט, וכל מקום שאמרו מוצא שני כללות שסמוכים זה לזה הטל פרט ביניהם ודונם 'כלל ופרט וכלל', מה הפרט מפורש מים נובעים אף כל מים נובעים, ונתרבה חריצים ונעיצים לאיסור, ונתמעט בור שיח ומערה להיתר. אין לומר מה הפרט מפורש מים גדלים על גבי קרקע אף כל מים גדלים על גבי קרקע ולרבות גם בורות שיחין ומערות ולמעט רק כלים - שנאמר בתחילת הפסוק 'את זה תאכלו' ומיותר אחר שנאמר בסופו 'אותם תאכלו', אלא בא ללמוד שכשם שהגדלים בכלים נתמעט שמוותרים אף אם אין להם סימני טהרה שהרי נאמר 'בימים ובנחלים', [ואין לומר להיפך שהגדלים בכלים אסורים אף אם יש להם סימנים אלו - שהרי שוב נאמר לגבי האיסור 'וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת בימים ובנחלים... לא תאכלו' - הא הגדלים בכלים מותרים גם בלי סימנים] - כך גם הגדלים בבורות שיחין ומערות מותרים, ובהכרח שלא נתרבה מהכלל ופרט וכלל אלא הגדלים בחריצים ונעיצים, שוללי יתור זה היינו אומרים שכשם שבמפורש לא הותרו אלא שכללים כך גם בסתם (יתבאר בדף הבא).

חולין דף ס"ז. יום ב' פרשת מטו"מ - כ"א תמוז תשפ"ו

דף ס"ז - ע"א

תנא דבי רבי ישמעאל חולק ודורש הפסוקים בסימני דגים שלא בדרך כלל ופרט אלא בריבוי ומיעוט - 'במים' - ריבה, 'בימים ובנחלים' - מיעט, 'במים' - חזר וריבה, ריבה ומיעט וריבה הכל - חריצים ונעיצים לאיסור, ומיעט בורות שיחין ומערות להיתר. שאין לפרש שהמיעוט בא רק למעט 'כלים' שאם כך מה נדרוש מהנאמר 'את זה תאכלו' (המיותר אחר שנאמר בסופו 'אותם תאכלו'). ואין לרבות ולמעט להיפך - שהרי בורות שיחין ומערות דומים לכלים שהם עצורים, מה שאין כן בחריצים ונעיצים שאינם עצורים.

שנינו (דף ס"ו): שהיתר שרצים (כלי סנפיר וקשקשת) **הגדלים בכלים נאמר בתום ונאמר במפורש, ונחלקו בזה רב אחא ורבינא** - אחד אמר 'מפורש' הוא האמור ביש לו סימנים להיתר שנאמר בפירוש, ואם 'אין לו' שאסור הוא 'סתום' (שנלמד רק מכלל פרט וכלל שמיטלים הפרט בין שתי הכללים). ואחד אמר שמפורש הוא האמור באין לו לאיסור, שאם נאמר רק ביש לו היינו דורשים מהנאמר 'בימים ובנחלים' להיפך - שאלו שבכלים אבל כשיש להם סנפיר וקשקשת לא יאכלו.

שרצים הגדלים במשקה שבכלים - תולעת שפירשה על קיסמים אסורה משום 'שרץ השורץ על הארץ', שכן דרשו 'כל השרץ השורץ על הארץ' - לרבות יבחושים שסיננם, ולכן לא יספוק אדם שכן בלילה לכלי על קיסמים לסנן, שמה תפירוש תולעת על הקיסמים ותחזור לשכר, ולא יראה משום שלילה. אבל אין לחשוש שפורשת לדופן הכלי ושבה ונופלת - שעדיין מותרת כיון שזה מקום גידולה, ולכן שנינו שמותר לשחות על בורות שיחין ומערות ולשתות, אף על פי שיתכן שפירשה לדופן וחזרה למים.

דף ס"ז - ע"ב

קישות שהתלעה באביה - אסורה לשמואל משום 'השרץ השורץ על הארץ' (שקישות המחובר לקרקע כקרקע).

נאמר 'השורץ על הארץ' - בברייתא א' שנינו: להוציא מין שרצים שבעדשים, ויתושים שבכללים, ותולעת שבתמרים ושבערגורות. **ובברייתא ב' שנינו**: 'כל השרץ השורץ על הארץ' - לרבות תולעת שבעיקרי זיתים ושבעיקרי גפנים, **ישבו הסתירה**: אין הכרח לתרץ שכאן בפרי מחובר וכאן באינו מחובר וכשמואל, רק יש ליישב שהנאמר בברייתא א' נאמר בתולעת שבפרי, וגם במחובר ושלא כשמואל, וברייתא ב' נאמר בעץ עצמו, וכן מדויק הלשון 'בעיקרי' זיתים וגפנים.

בעי רב יוסף: א. פירשה ומתה, ב. פירשה מקצתה מהפרי, ג. פרשה לאויר עולם ולא לקרקע = תיקון. בעי רב אשי: א. פירשה לגג תמרה, ב. פירשה לגג גרעינה, ג. פרשה מתמרה לתמרה, = תיקון.

תולעים בבהמה שיש בכבד ובריאה - י"א: שמוותרים כיון שבאים מבחוץ ממזון שאכלה, וי"א: שאם הם היו צריכים להימצא בבית הריעין אלא נוצרו מהבהמה ומותרים. 'להלכה' אסורים, וכנסנים לה בחוטמה בשעת שניה.

תולעים הנמצאות בין עור הבהמה לבשרה - אסורות, שנתרבו מהפסוק 'זאת נבלתם תשקצו'. וממני שהבשר נותר בשחיטה, ואין השחיטה מועיל להם. **הנמצאות בדגים** - מותרות, שכשם שהדג נותר באסיפה בעלמא כך גם הם. ורבינא אמר לאדם שתבליעם לו בתוך הדגים שלא ימאסו עליו.

'הולך על גחון' - נחש, **'כל'** - לרבות שילשול ודומה לו, **'על ארבע'** - עקרב, **'כל הולך'** - לרבות החיפושית ודומה לה, **'מרבה רגלים'** - נדל, **'עד כל'** - לרבות הדומה לנדל והדומה לדומה.

לוייתן - דג טהור הוא, שנאמר 'גאזה אפיקי מגנים' - אלו קשקשים שבו, 'תחתיו חדודי חרש' - אלו סנפירים שפורה בהם.

הדרן עלך פרק אלו טרפות

חולין דף ס"ח. יום ג' פרשת מטו"מ - כ"ב תמוז תשפ"ו

דף ס"ח - ע"א

פרק רביעי - בהמה המקשה

משנה: בהמה המקשה לילד והוציא העובר ידו, 'העובר' - מותר העובר באכילה גם אם לא החזיר ידו. 'היד עצמו' - לרב יהודה אמר רב אסור אף על פי שהחזיר קודם שחשית האם, שנאמר 'ובשר בשדה טרפה לא תאכלו' כיון שיצא בשר חוץ למחיצתו, נאסר. 'מקום חתך' - אם לא החזיר אסור, שאינו בתוך הבהמה להיות נותר בשחיטה, אבל אם החזיר מותר משום שאין עליו שם יוצא. (לעולא בשם רבי יוחנן גם האבר שיצא מותר אם החזירו קודם שחשית, ונדחו דבריו להלן ע"ב). **הוציא ראשו** - אף על פי שהחזיר הרי זה כילוד, ואינו נותר בשחיטה האם.

חתך מעובר שבמעיה והשאיר החתיכה בתוכה - מותר באכילה בשחיטה האם. **חתך מוגר בהמה מהטחול או כליות** - אסור באכילה, זה הכלל דבר שגופה אסור ושאניה גופה מותר.

בכור לנחלה ולא בכור לכהנים - זה הבא לאחר נפלים, אף על פי שיצא ראשו חי, או בן תשעה שיצא ראשו מת. אבל בן תשעה שיצא ראשו חי, הבא אחריו אינו גם בכור לנחלה.

ציצית ראש - חשוב לידה באדם וגם בבהמה.

שליא שיצאה מקצתה - אסורה באכילה, כי כמו שהשליה סימן ולד באשה, כך הוא סימן ולד בבמהמה.

דף ס"ח - ע"ב

הוציא ידו וחתך ואחר כך שחט האם: שבחוץ - טמא ואסור, שבפנים - טהור ומותר. **הבשר בשחט האם ואחר כך חתך - לרבי מאיר:** מגע נבילה, **לחכמים:** מגע טריפה שחוטה.

בפסוק הנלמד שניתר העובר בשחיטת האם נאמר 'פרסה' וגם 'פרסות' - ודרשו מזה בברייתא שאם הוציא ידיו והחזיר, אכול מקום החתך. ופסוק שני בא להתיר עובר שפרסותיו קלוטות כגמל ונמצא במעי פרה, שגם לשיטת רבי שמעון שקלוט בן טהורה אסור, הוא כשיצא לאוויר העולם, אבל אם נמצא במעי אמו מותר.

עובר שהוציא ידו והחזיר - 'לעולא' מותר, שהרי הכל היו בכלל 'בשר בשדה טריפה לא תאכלו', וכשפירט לך הכתוב בחטאת שיצאה חוץ למחיצתה וחזרה אסור, למדנו שרק חטאת אסורה, אבל כל יוצא כיון שחט מותר. ונדרשו דבריו מברייתא שלומדים מהנאמר 'בשר בשדה טריפה לא תאכלו', מה טריפה כיון שנטרפה אין לה היתר, גם בשר כיון שיצא חוץ למחיצתו שוב אין לו היתר.

מעשר שני וביכורים שיצאו מירושלים וחזרו - מותרים, שנאמר 'לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך וגו'', בשעריך לא תאכל, אבל אם יצאו וחזרו מותרים.

לידה לאיברים - לרבי: יש לידה, ולכן אבר שיצא הרוב גם מיעוט שבפנים נאסר, **לרבי יוחנן:** אין לידה לאברים ומיעוט שבפנים מותר. הסתפקו לרבי יוחנן אם הוציא העובר ידו (או שאר איברים) והחזיר, וחזר והוציא יד אחרת והחזיר, עד שהשלים לרוב עובר האם נקרא ילוד כיון שיצא רובו, או מאחר שיצא כל אבר בפני עצמו וחזר, ואין לידה לאיברים, אינו כילוד? ולצד שלא נקרא כילוד הסתפקו אם הוציא עובר ידו וחתכה, וחזר והוציא ידו וחתכה עד שהשלים לרוב, אם מאחר שיצא רוב נקרא ילוד, או שצריך שיצא רובו בבת אחת?

חולין דף ס"ט. יום ד' פרשת מטו"מ - כ"ג תמוז תשפ"ו

דף ס"ט - ע"א

קלוט במעי פרה 'לרבי שמעון': אם יצא לאוויר עולם - אסור באכילה, היה במעי אמו - מותר. ועל זה שנינו 'זה הכלל דבר שאינו גופה מותר'.

עובר שלמים שהוציא ידו בעזרה או בירושלים - אסור באכילה, ואין אומרים שחומת העזרה או חומת ירושלים חשוב מחיצה לענין קדשים גם על יד העובר שלא יפסל משום אבר שיצא חוץ למחיצה, משום שמחיצת עובר אמו הוא.

הוציא עובר ידו בין סימן לסימן - אילפא: הסתפק אם מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהר מאיסור נבילה או לא. **לרביא:** הוא קל וחומר, אם הועיל סימן ראשון לסימן שני להתיר באכילה את כל העובר והבהמה, כל שכן שמצטרף לטהר האיבר היוצא מידי נבילה.

בן פקועה הבא על בהמה: להאומר חוששים לזרע האב - הולד אין לו תקנה, שמצד אביו אין טעון שחיטה ומצד אמו טעון, ווצי סימניו כשחוטים.

גיד הנשה בשליל וחלבו - לרבי מאיר: נוהג בשליל וחלבו אסור, **לרבי יהודה:** אין גיד הנשה נוהג בשליל וחלבו מותר.

בן פקועה שהוציא ידו בשעת שחיטה הבא על בן פקועה כמותו - 'למסקנא' מותר לאכול בן שחיטה, ואף על פי שבא גם מבח היד שאסורה משום יוצא שהרי דרע הבהמה מתבלבל בכל הגוף [שאם לא כן היה קטע מוליד קטע וסומא מוליד סומא], כל שבא מבח איסור אין בו איסור, שהרי כל בהמה באה מבח חלב ודם ובכל זאת היא מותרת. הסתפקו בגמרא אם מותר לגמוע חלבו - אם הוא מותר כשאר חלב שאין בו איסור אבר מהחי, או שלא הותר רק בשאר בהמה שיש לה תקנה בשחיטה, ולא בבן פקועה זה שאין לו תקנה בשחיטה = תיקון.

השוחט בהמה ומצא בה דמות יונה - אסור באכילה, שנאמר 'פרסות'. **קלוט במעי פרה** - מותרת שנאמר 'פרסה' בבהמה תאכל.

מקור להתיר עובר הנמצא במעי בהמה - י"א: שנאמר 'וכל' בבהמה לרבות הוולד. אבל מהאומר 'בהמה בבהמה' לא למדנו ולד, שמצאנו לענין תמורה שהעובר לא נקרא בהמה, שאין ממירים לא איברים בעוברים ולא עוברים באיברים, ולא איברים בעוברים בשלמים ולא שלמים באיברים ועוברים. לרבי שימי בר אשי: עובר נקרא בהמה ולמדים מ'בהמה בבהמה', ולתמורה שאני שנשנית לרבי שמעון הסובר שהוקש למעשר, מה מעשר אין נוהג באברים ועוברים, אף תמורה אין נוהגת.

חותך מהעובר שבמעייה או מטחול ומכליות - אסור באכילה, שנאמר אותה שלימה ולא חסירה.

דף ס"ט - ע"ב

האומר רגלה של זו עולה - לרבי מאיר ורבי יהודה: אין כולה עולה, שנאמר כל אשר יתן ממנו לה' יהיה קדש, ממנו קדש ולא כולו קדש. ולא תצא לחולין, שנאמר 'היה' בהיותה תהא, אלא תימכר לצורכי עולות ודמיה חולין חוץ מדמי אבר שבה. **לרבי יוסי ורבי שמעון:** כולה עולה, שנאמר 'היה' לרבות את כולה. לשיטת רבי יוסי יש תמורה באיברים, וכמו במוקדשים האומר רגלה של זו עולה כולה עולה, גם כשיאמר רגל של זו תחת זו תהא כולה תמורה תחתיה.

משנה: המבכרת המקשה לילד - מחתך אבר אבר ומשליך לכלבים, יצא רובו - הרי זה יקבר, ונפטר מהבכורה.

בכור שיצא שליש ומכר לגוי, וחזר ויצא שליש אחר - **לרבי הונא:** קדוש, שלאחר שיצא רוב נתגלה שלמפרע כבר היה קדוש והמכירה איננה מכירה, **לרביא:** אינו קדוש, שמציאת רוב ואילך הוא קדוש, וכיון שכבר נמכר לגוי קודם לכן, אינו קדוש.

בכור שיצא שליש דרך דופן, ושני שליש דרך רחם - **לרבי הונא:** אינו קדוש, כיון שלמפרע הוא קדוש, ורוב הראשון לא יצא דרך הרחם. **לרביא:** קדוש, שמכאן ולהבא הוא קדוש, ורובו יצא דרך הרחם.

חולין דף ע' יום ה' פרשת מטו"מ - כ"ד תמוז תשפ"ו

דף ע' - ע"א

המבכרת המקשה לילד מחתך אבר אבר ומשליך לכלבים - לרבי הונא שלמפרע הוא קדוש - מחתך ומשליך, אבל אם מחתך ומנח - נעשה כמו שיצא רובו ויקבר.

יצא רוב העובר במיעוט אבר - נחשב כילוד, ואין אומרים שמיעוט האבר הולך אחר רובו שבפנים לבטל יציאת רוב העובר.

בעי רבא בקדושת בכור: א. באופן שיצא חצי העובר ברוב אבר - האם הולכים באיברים אחרי הרוב, ותולים מיעוט האבר שבפנים אחר הרוב שבחוץ ונקרא ילוד, או שלא הלכו באיברים אחר הרוב? **ב.** כך לעובר בסיב, או בטלית, או בשליה אחרת? **ג.** כרכתו האשה בידיה והוציאה? וזה כשיצא דרך רגליו, אבל אם יצא דרך ראשו ולחצה מכן

עשתה דברים אלו, כבר הוא קדוש ביציאת ראש. **ד.** בלעו חולדה והוציאו כשהיה בלוע? תלוי בספק של כרכתו והוציאו. **ה.** בלעו והוציאו, והכניסו והקיאו, ויצא מאליו, ספק אם הוא קדוש? **ו.** הדביק שני רחמים ויצא מזה ונכנס לזה - הסתפקו האם בהמה האחרת נפטרה מהבכורה או לא. ולא נפשט.

נפתח כותלי בית הרחם - הסתפק רב אחא אם אויר הרחם מקדש והוא קדוש, או שמא נגיעת הרחם מקדשת ואינו קדוש? **נעקר כותלי בית הרחם לגמרי** - אינו קדוש. **נעקר ונתלו לו בצווארו** - הסתפקו אם מקדשים רק במקומם או גם שלא במקומם. **נגממו כותלי בית הרחם** - אינו קדוש. נפרץ מקצתו ועומד מרובה על הפרוץ ויצא דרך הפרוץ, או שהיה פרוץ מרובה על העומד ויצא דרך העומד, הרי זה ספק?

דף ע' - ע"ב

משנה: בהמה שמת עובריה במעייה והושיט הרועה ידו ונגע בו - לתנא קמא: בין בבהמה טמאה בין בבהמה טהורה - טהור, מקל וחומר, אם הועילה אמו להתיר באכילה לא תועיל לו לטהר מנבילה? וגם בבהמה טמאה, שנאמר 'וכי ימות מן הבהמה' זו בהמה טמאה, 'אשר היא לכם לאכלה' זו בהמה טהורה, הוקשה בהמה טמאה לטהורה, מה בהמה טהורה עובריה טהור, כך טמאה עובריה טהור. **לרבי יוסי הגלילי:** בטמאה - טמא, בטהורה - טהור. **'לרבי נחמן בר יצחק'** שנאמר 'נפש כי תגע בכל טמא או בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה שרץ טמא', וכי נבלת בהמה טמאה מטמאה וטהורה לא, אלא זה עובר שבטמאה טמא ובטהורה טהור. **'רבי יצחק'** דרשה מהנאמר 'וכל הולך על כפיו בכל החיה החולכת', מהלכי כפים בחיה טימאתי לך, והוצרכו שני הדרשות שלא נאמר שהכתוב 'נפש כי תגע' בא לדרשת רבי (להלן ע"א), ועל דרשת רבי יצחק יש לדחות שחזיר במעי אמו לא יטמא, שהוא מהלכי שמונה במהלכי שמונה.

קלוט במעי פרה - טהורה (ואינה טמאה ממהלכי כפים בחיה), שהיא מהלכי ארבע במהלכי שמונה. **מהלכי שמונה במהלכי ארבע,** כפרה במעי גמל - טמאה, שנאמר 'וכל' הולך. **קלוט במעי קלוטה** - טהורה, אף על פי שהיא מהלכי ארבע במהלכי ארבע, מקל וחומר שהועיל אמו להתיר באכילה.

נבלת בהמה טהורה/ בהמה טמאה/ חיה טהורה/ חיה טמאה - מטמאים, שנאמר 'וכי ימות מן הבהמה' זו בהמה טמאה, 'אשר היא לכם לאכלה' זו בהמה טהורה, ולמדנו שחיה טהורה בכלל בהמה טהורה, וחיה טמאה בכלל בהמה טמאה (להלן דף ע"א).

חולין דף ע"א. יום ו' פרשת מטו"מ - כ"ה תמוז תשפ"ו

דף ע"א - ע"א

חיה בכלל בהמה - שנאמר 'זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים וגו' איל וצבי ויחמור' וגו'. **בהמה בכלל חיה** - שנאמר 'זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ כל מפרסת פרסה'.

חיה טהורה בכלל בהמה טהורה - לסימנים. **חיה טמאה בכלל בהמה טמאה** - להרבעה, **בהמה טמאה בכלל חיה טמאה** - ליתר בהמה האמור בגניעת נבילה, וללמד בגזירה שוה שאין חיוב עולה ויורד על הנוגע בטומאה רק כשאכל קדוש או נכנס למקדש. **בהמה טהורה בכלל חיה טהורה** - ליצירה, וללמד שמפלת מין בהמה תשב עליו (לרבי מאיר) כיושב על חיה שנאמר בה יצירה.

המפלת מין בהמה חיה ועוף - **לרבי מאיר:** בין טמאים ובין טהורים, אם זכר - תשב לזכר אם נקבה - תשב לנקבה, ואם אינו ידוע - תשב לזכר ולנקבה. **לחכמים:** כל שאינו מצורת אדם אינו ולד.

משנה: האשה שמת ולדה במעייה ופשטה חיה ידה ונגעה בו: החיה - טמאה טומאת שבעה, האשה - טהורה עד שיצא הולד.

טומאה בלועה - אינה מטמאה, שנאמר 'והאוכל מנבלתה יכבש בגדיו', וטהור על ידי הערב שמש גם אם אכל סמוך לשקיעת החמה ועדיין לא נתעכל במעיו. וגם לסובר שטומאה שאינה ראויה לגר אינה מטמאה טומאה חמורה, עדיין ראויה היא לגר שלא בפניו.

נבילה שהיתה ראויה לגר - **לרבי יוחנן:** מטמאה אדם ואוכלים עד שתיפסל לכלב. **לכר פדא:** לטומאה חמורה (לטמא אדם) נקרא נבילה כל זמן שראויה לגר, ומכאן ואילך אין שם נבילה עליה שיהא אב הטומאה, אלא מטמא אוכלים ומשקים עד שתיפסל לכלב.

דף ע"א - ע"ב

טהרה בלועה - אינה מטמאה מקל וחומר מטומאה בלועה, קל וחומר מכלי חרס המוקף צמיד פתיל שאינו מציל על טומאה שבתוכו מלטמא, שהרי טומאה רצוצה בוקעת ועולה עד לרקיע, ובכל זאת מציל על טהרה שבתוכו מלהיטמא, אדם שמציל על טומאה בלועה שבתוכו מלהיטמא, אינו דין שמציל על טהרה שבתוכו מלהיטמא.

בלוע מלמטה - דינו כבלוע מלמעלה, בקל וחומר, מה למעלה שאינו עושה עיכול מציל, למטה שעושה עיכול אינו דין שמציל. והגם שאין למטה עושה עיכול רק על ידי מעלה, בכל זאת קל עיכול של מטה רב הוא.

בלוע בבהמה - דינו כבלוע באדם, מקל וחומר, מה אדם שטמא מחיים מציל בבלוע, בהמה שאינה מטמאה מחיים, אינו דין שתציל בבלוע. ואין לדחות מה לאדם שצריך שהיה בבית המנוגע, כי מה שבהמה אין צריכה שהיה בבית המנוגע הוא לענין כלים שעל גבה, וגם באדם לא צריך שהיה כשבגדיו על כתיפו.

הנכנס לבית המנוגע: אם כלי על כתפו וסנדל וטבעות בידיו - הוא והם טמאים מיד. היה לבוש כליו וסנדל וסנדל בגלל וטבעות באצבע - הוא טמא מיד, והם טהורים עד שיששה בכדי אכילת פרס, פת חיטים ולא פת שעורים, מיסב ואוכל עם ליפתו.

בלע טבעת טמאה - טובל ואוכל בתרומתו, שהרי משנבלעה אינה מטמאה. הקיאה - טמאה, שלא הועיל לה טבילת האדם, וטמא - שנגעה בו ביציאתו. **בלע טבעת טהורה** ונכנס לאוהל המת, והזה ושנה, וטבל, והקיא, הרי היא כמה שהיתה, שלא קיבלה טומאה מהאדם כשבלעה.